

3. møde

Tirsdag den 7. juni 1988 kl. 13.00

Dagsorden:

1) Redegørelse af statsministeren i henhold til forretningsordenens § 19, stk. 2.

2) Meddelelser fra formanden.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Fra Statsministeriet har jeg modtaget følgende skrivelse:

»Statsministeriet, den 3. juni 1988.

Efter statsministerens indstilling er det ved kongelig resolution af 3. juni 1988 besluttet:

at undertegnede statsminister Poul Schlüter fortsat beklæder stillingen som statsminister,

at afskedige i nåde minister for økonomisk samordning Erhard Jakobsen, miljøminister Christian Christensen, socialminister Mimi Stilling Jakobsen, kirkeminister Mette Madsen, energiminister Svend Erik Hovmand, trafikminister Frode Nør Christensen, forsvarsminister Bernt Johan Collet og boligminister Flemming Kofod-Svendsen fra de dem hidtil betroede ministerstillinger,

at udenrigsminister Uffe Ellemann-Jensen, finansminister Palle Simonsen, justitsminister Erik Ninn-Hansen, undervisnings- og forskningsminister Bertel Haarder, arbejdsminister Henning Dyremose, industriminister Nils Wilhjelm, skatteminister Anders Fogh Rasmussen og landbrugsminister Laurits Tørnæs fortsat beklæder de dem betroede ministerstillinger,

at udnævne økonomiminister Knud Enggaard til forsvarsminister,

at fritage fiskeriminister og minister for nordisk samarbejde Lars P. Gammelgaard for stillingen som minister for nordisk samarbejde og

at udnævne indenrigsminister Thor Pedersen til minister for nordisk samarbejde, således at han tillige beklæder stillingen som indenrigsminister.

Det er samtidig besluttet:

at Generaldirektoratet for Post- og Telegrafvæsenet samt sager vedrørende radio og tv overføres fra Kultur- og Kommunikationsministeriet til Trafikministeriet, og at betegnelsen for Trafikministeriet ændres til Trafik- og Kommunikationsministeriet og betegnelsen for Kultur- og Kommunikationsministeriet ændres til Kulturministeriet,

at udnævne kultur- og kommunikationsminister H. P. Clausen til trafik- og kommunikationsminister, sundhedsminister Agnete Laustsen til boligminister, fhv. minister, medlem af Folketinget Elsebeth Kock-Petersen til sundhedsminister, medlem af Folketinget Niels Helveg Petersen til økonomiminister, medlem af Folketinget Jens Bilgrav-Nielsen til energiminister, medlem af Folketinget Ole Vig Jensen til kulturminister, medlem af Folketinget Lone Dybkjær til miljøminister, medlem af Folketinget Aase Olesen til socialminister og generalsekretær Torben Rechendorff til kirkeminister.

Endelig er det besluttet:

at sager vedrørende fritidsvirksomhed og fritidsundervisning, folkehøjskoler, landbrugsskoler m.v. samt Direktoratet for Folkeoplysning, Frie Grundskoler m.v. overføres fra Undervisnings- og Forskningsministeriet til Kulturministeriet, samt at den departementale ekspedition af sager vedrørende nordisk samarbejde fortsat sker i Udenrigsministeriet under ledelse af ministeren for nordisk samarbejde og på hans ansvar.

Jeg tillader mig at anmode hr. formanden om at underrette Folketinget herom.

Sign. Poul Schlüter«

Den første sag på dagsordenen var:

Redegørelse af statsministeren i henhold til forretningsordenens § 19, stk. 2:

Statsministeren (Poul Schlüter):

Valget den 10. maj viste nogle klare tendenser, som er af betydning, når vi skal vurdere den politiske og parlamentariske situation efter valget.

Partierne på venstrefløj - Socialdemokratiet, SF og Fælles Kurs - havde tilsammen en klar stemmemæssig tilbagegang. Disse partier mistede 6 mandater.

De ikke-socialistiske partier - så forskellige de er - havde tilsammen en tilsvarende fremgang og repræsenterer nu et klart flertal både i befolkningen og i antal mandater her i Tinget.

Valget blev som bekendt udskrevet på grund af modsætningerne omkring reglerne for fremmede orlogsfartøjers anløb af danske havne. Da valget blev udskrevet, udtalte jeg her i Tinget, at vi efter valget ville arbejde for regler, der skulle bygge på den danske politik om atomvåbenfrihed i fredstid og udformes således, at de er forenelige med vore allieredes synspunkter.

Valget fik et udfald, som har muliggjort en løsning i overensstemmelse hermed.

På denne baggrund måtte det være naturligt, at regeringens ledelse fortsat skulle være hos de ikke-socialistiske partier. Men det betyder ikke, at der skal føres en ensidig blokpolitik baseret på et forholdsvis snævert flertal her i Folketinget.

Det Konservative Folkeparti, Venstre og Det Radikale Venstre mener, at en regering udgået af disse tre partier er det bedste fundament for at tilvejebringe politiske løsninger, der er en helhed med hensyn til både indenrigspolitik og udenrigspolitik.

Regeringen er dannet med det klare formål at formidle et bredt samarbejde her i Folketinget - af to vægtige grunde:

Med den sammensætning, Folketinget har, er det nødvendigt, hvis vi skal skabe tillid til, at der vil være politisk stabilitet i den kommende valgperiode, den tillid, som er af så afgørende betydning for udviklingen i vort samfund ikke mindst på det økonomiske og erhvervmæssige område.

Men dernæst: Vi skal løse store og vanskelige opgaver i løbet af valgperioden, opgaver, der kun kan løses, hvis vi kan opnå forståelse og aktiv medvirken fra alle grupper i det danske sam-

fund. Den forståelse og den aktive medvirken opnår vi bedst, hvis der kan føres en politik, som har tilslutning fra et bredt flertal af befolkningens valgte repræsentanter her i Folketinget.

Der er ingen tvivl om, at det ville have været positivt, hvis regeringsdannelsen kunne være sket på grundlag af aftaler om et program, som uden videre kunne støttes af et flertal her i Folketinget. Både Folketingets formand, den daværende formand for den radikale folketingsgruppe og jeg måtte imidlertid som forhandlingsledere konstatere, at det ikke kunne lade sig gøre.

Derefter pegede partier, som repræsenterer 96 mandater her i Tinget, på, at jeg skulle søge at danne en regering, og på det grundlag fik jeg til opgave at danne en regering, som kan formidle et bredt samarbejde.

De forhandlinger, jeg herefter har ført, har resulteret i, at jeg i dag kan præsentere en regering, som består af Det Konservative Folkeparti, Venstre og Det Radikale Venstre.

På denne regerings vegne skal jeg i dag redegøre for hovedlinjerne i den politik, regeringen ønsker gennemført, og som vi vil indbyde Folketingets partier til et bredt samarbejde om.

Hovedopgaven for Danmarks udenrigs- og sikkerhedspolitik er at virke for en mindskelse af de internationale spændinger - både spændingerne mellem Øst og Vest, spændingerne mellem Nord og Syd og de regionale spændinger, som vi oplever rundt omkring - under varetagelse af hensynet til Danmarks sikkerhed.

Regeringen vil arbejde for konkrete, realistiske våbenkontrol- og nedrustningsaftaler, der kan skabe sikkerhed på et lavere rustningsniveau. Regeringen vil støtte alle bestræbelser for at mindske atomvåbenenes antal og betydning og vil virke for, at kemiske våben bliver forbudt. Regeringen vil yde en aktiv indsats for at øge respekten for menneskerettighederne.

Disse mål skal vi først og fremmest forfølge gennem et aktivt medlemskab af FN, NATO og EF/EPS samt gennem det nordiske samarbejde.

Vi skal bygge på NATO's vilje og evne til at fremme afspændingen mellem Vest og Øst og fremme danske synspunkter ved at påvirke strategier og beslutninger indefra.

[Statsministeren]

Valget blev udskrevet på spørgsmålet om reglerne for fremmede orlogsfartøyers anløb af danske havne. Dette spørgsmål er løst på den måde, at Udenrigsministeriet i dag i en cirkularnote til samtlige diplomatiske repræsentationschefer akkrediteret i København har meddelt følgende:

»På baggrund af debatten vedrørende fremmede orlogsfartøyers anløb af danske havne har Udenrigsministeriet den ære at henlede opmærksomheden på, at det som bekendt er dansk politik ikke under de nuværende omstændigheder, dvs. i fredstid, at acceptere atomvåben på dansk territorium, herunder i danske havne.

Gennemsejling af indre dansk territorialfarvand og anløb af danske havne kræver fortsat i henhold til kgl. anordning nr. 73 af 27. februar 1976 i hvert enkelt tilfælde, at tilladelse hertil forinden er indhentet ad diplomatisk vej, jf. herved Udenrigsministeriets verbalnote af 4. marts 1976.

Udenrigsministeriet anmoder om, at indholdet af nærværende cirkularnote bliver videregivet til vedkommende nationale myndigheder.«

Det er hensigten i de enkelte anløbstilladelser, der som hidtil vil blive fremsendt af danske myndigheder til vedkommende lands diplomatiske repræsentation, at indsætte følgende:

»Det forudsættes, at besøget af fartøjer sker i overensstemmelse med de af den danske regering fastsatte regler.«

Efter regeringens opfattelse respekterer denne fremgangsmåde såvel den danske politik om atomvåbenfrihed som vore allieredes synspunkter.

Spørgsmålet om en atomvåbenfri zone i Norden behandles i den nordiske embedsmandsgruppe. Resultaterne af dette arbejde vil være grundlaget for en stillingtagen til, om Danmark kan forblive atomvåbenfrit ikke alene i fredstid, men også i krise- og krigstid, ved at fremme planerne om at gøre Norden til en atomvåbenfri zone i en større europæisk sammenhæng. Atomvåbenfri zoner må garanteres af både USA og Sovjetunionen.

Ulandsbistanden vil stige i overensstemmelse med de tidligere trufne beslutninger.

Regeringen agter at nedsætte en forsvarskommission. Den skal fremlægge forslag til for-

svarets indretning, så det kan danne grundlag for beslutninger, der får virkning fra finansåret 1990. Indtil da holdes forsvarsudgifterne på det nu kendte niveau, reguleret i henhold til pris- og lønudviklingen m.v.

Det er nødvendigt at fastholde en stram økonomisk politik. Men en god økonomi er ikke nok. Vi skal også arbejde med de sammenhænge, der er bestemmende for, hvorledes det enkelte menneske oplever sin hverdag. Det er det enkelte menneske, der er afgørende.

For at skabe rammerne herfor vil regeringen føre en økonomisk politik, hvis formål er at fjerne underskuddet på betalingsbalancen, så vi kan komme i gang med at afvikle den udenlandske gæld,

at skabe grundlaget for en væsentlig stigning i antallet af arbejdspladser i den private sektor i de kommende år. Det er en af forudsætningerne for, at vi kan få forbedret betalingsbalancen, og for, at vi kan få gjort et kraftigt indhug i arbejdsløsheden. Det skal opnås gennem en aktiv og fremadrettet erhvervs politik, som forbereder os til at drage fuld nytte af de muligheder, åbningen af EF's indre marked vil give os, at fastholde balancen i statens finanser, og endelig

at skabe forudsætningerne for en sænkning af skattetrykket. Vi kan ikke love øjeblikkelige skattelettelser. Det ville være uansvarligt, så længe vi har underskud på betalingsbalancen. Men efterhånden som det nedbringes, og efterhånden som det offentlige udgiftstryk falder, kan der skabes reelle muligheder for at sænke skattetrykket.

Disse mål kan kun realiseres, hvis vi

- fastholder den faste kronekurspolitik. Kun derved kan vi skabe tillid til dansk økonomi hjemme og ude,
- fastholder en lavinflationspolitik, som kan sikre en gradvis forbedring af danske arbejdspladser konkurrenceevne,
- forøger den private opsparing, så der bliver plads til at investere i arbejdspladser,
- fastholder en stram offentlig udgiftspolitik.

Regeringen ønsker at videreføre trepartsforhandlingerne med arbejdsmarkedets parter. Det skulle gerne bane vejen for en omkostningsudvikling, der er så moderat, at danske arbejdspladser konkurrenceevne kan styrkes til gavn for beskæftigelsen og betalingsbalancen.

[Statsministeren]

Samtidig håber vi, at trepartsforhandlingerne kan bane vejen for aftaler om arbejdsmarkedspensioner. Det skal give et værdifuldt bidrag til en forøgelse af den private opsparing. Det vil samtidig bidrage til at løse det problem, der består i, at en tredjedel af lønmodtagerne har en pensionsordning, mens de to tredjedele ikke har nogen.

Den stramme udgiftspolitik må videreføres. For staten fastsættes det udgiftspolitiske måltal for 1989 til 208,5 mia. kr., og sigtet for 1990 er 206 mia. kr. Det nødvendiggør betydelige besparelser. De offentlige investeringer må begrænses som forudsat i investeringsprogrammet.

Antallet af offentligt ansatte må ikke stige. Der skal udarbejdes en 4-års-plan med det sigte gradvis og ved naturlig afgang at mindske personaleforbruget. Regeringen vil lægge vægt på at gennemføre dette i et godt samarbejde med de ansatte.

For på denne måde at standse væksten i det offentlige personaleforbrug vil regeringen reducere de statslige lønsumsrammer med 2 pct. i 1988 og yderligere 1 pct. i 1989. Der sigtes mod en tilsvarende begrænsning af det kommunale personaleforbrug.

Det er af afgørende betydning, at de kommunale udgifter holdes uændrede i de næste fire år, således at skatterne ikke stiger. Regeringen vil forhandle med kommunerne ud fra denne målsætning. Regeringen er parat til at fjerne de barrierer, der gør det vanskeligt for kommunerne at holde udgifterne i ro. Til gengæld må vi have sikkerhed for, at kommunerne nu lever op til kravet om uændret udgiftsniveau.

Regeringen vil føre en aktiv erhvervs politik, der især indrettes på at fremme den teknologiske udvikling og at styrke de arbejdspladser, der arbejder i konkurrence med udlandet. Der skal således anvendes forøgede midler til forskning og til teknologisk udvikling. Vi vil fremme systemeksport og bygge på en øget og mere fleksibel anvendelse af udviklingskontrakter. Der skal iværksættes et antal større forsknings- og industriprojekter mellem avancerede virksomheder og forskningsinstitutioner.

Danske virksomheder skal rustes bedst muligt til at udnytte de chancer, der opstår, når EF's indre marked realiseres i 1992. Der skal

iværksættes en bredt anlagt kampagne, som i erhvervslivet skal skabe kendskab til de udfordringer, problemer og muligheder, der opstår ved etableringen af det indre marked.

Virksomhedernes muligheder på et større marked skal udbygges, bl.a. gennem en fortsat liberalisering af valutareglerne.

Regeringen vil lægge op til en forenkling og modernisering af afskrivningsreglerne, så de passer bedre til den teknologiske udvikling. Formueskattens erhvervshæmmende virkninger skal fjernes gennem en lempelse af satserne. Begge dele med det formål at lette finansieringen af investeringer i vore arbejdspladser.

Over en årrække skal der indføres dobbelt bundfradrag for ægtefæller ved formueskattens beregning.

Som led i en iværksætterpolitik skal vilkårene for mindre virksomheder forbedres. Selvstændige erhvervsdrivende søges ligestillet med lønmodtagerne, bl.a. med hensyn til de medhjælpende ægtefællers situation.

Regeringen undersøger for øjeblikket de problemer, som omlægningen af arbejdsgiverbidragene har skabt for de mindre virksomheder.

Det er af væsentlig betydning både for de arbejdssøgende og for virksomhederne, at uddannelses- og arbejdsmarkedspolitikken bliver udbygget og bliver nyorienteret, så vækstområdernes behov for medarbejdere med de nødvendige kvalifikationer kan imødekommes. Derfor skal forslaget om en reform af erhvervsuddannelserne fra 1991 gennemføres.

Regeringen vil gøre en forstærket indsats for at få nedbrudt de kønsmæssige barrierer, der fortsat findes bl.a. på uddannelsesområdet og på arbejdsmarkedet. Der skal sættes ind for at sikre en reel ligestilling. Regeringen vil tage de nødvendige initiativer hertil.

Der skal gennemføres ændringer i loven om arbejdstilbud, så den i højere grad imødekommer behovene hos de forskellige grupper af langtidsledige. Der skal sættes målrettet på at hindre, at langtidsledighed opstår. Tilbudene til de ledige skal forbedres, og de skal fremrykkes. Der skal gøres en speciel indsats for særligt udsatte grupper. Ledige, som i overgangsperioden ville risikere at falde ud af systemet, skal gives særlige uddannelses tilbud, som kan bevare dem i systemet.

[Statsministeren]

De lediges tilknytning til arbejdsmarkedet skal styrkes gennem en stramning af rådighedsforpligtelsen.

Disse forbedringer skal gennemføres på et udgiftsneutralt grundlag inden for Arbejdsministeriets område.

Der må skabes forbedrede muligheder for mobilitet på arbejdsmarkedet – fagligt, uddannelsesmæssigt og geografisk.

Arbejdsministeren vil inden sommerferien give Folketinget en redegørelse om de langtidslediges problemer. Sigtet er at fremsætte de nødvendige lovforslag straks i det nye folketingsår med henblik på gennemførelse inden jul.

Det danske landbrug befinder sig i en situation, som kræver hurtig handling fra regering og Folketing, hvis vi skal bevare grundlaget for en konkurrencedygtig og lønnende landbrugsproduktion og dermed opretholde landbruget som en stor, valutaskabende arbejdsplads.

Derfor skal der inden sommerferien gennemføres en lettelse af de gældstyngede landmænds rentebyrde. Regeringen vil tillige forhandle med kreditforeningerne om at gennemføre en terminshenstandsordning som en øjeblikkelig hjælp.

Regeringen vil føre en aktiv og offensiv politik for at forbedre miljøet og bevare vore naturværdier. Det vil ske på grundlag af en miljøprioriteringsramme, som indebærer statslige og kommunale udgifter på 3,5 mia. kr. om året. De samlede offentlige og private investeringer er i alt på 33 mia. kr. over 6 år.

Denne investeringsramme skal fastholdes, men vi skal til stadighed inden for rammen kunne omprioritere, så vi får størst mulig miljømæssig effekt for pengene.

Vi skal arbejde for at forbedre de fælles miljø- og arbejdsmiljøregler i EF. Om nødvendigt vil regeringen benytte de regler til sikring på miljø- og arbejdsmiljøområdet, der findes i Den Europæiske Fælles Akt.

Miljøpolitikken bygger på det princip, at det er forureneren, der betaler. Det kan imidlertid ikke opretholdes fuldt ud, hvor en hurtig miljøindsats medfører omkostninger, som ikke kan bæres af en i øvrigt levedygtig produktion. Derfor vil regeringen fremlægge forslag om de nødvendige kompensationer til landbruget og til andre produktioner, som pålægges store udgifter.

De aftaler, der blev indgået med Socialdemokratiet i forbindelse med finanslovens vedtagelse, vil naturligvis blive respekteret fuldt ud.

Vi vil fortsætte forhandlingerne med partierne om mulighederne for at lempe afgiften på gamle forbrugslån på en sådan måde, at afgiftens opsparingsfremmende virkninger bliver bevaret.

Det er den nye regerings mål at formidle et bredt samarbejde, som kan resultere i en politik, der kan vinde forståelse og tillid hos alle grupper i befolkningen. De hovedlinjer, jeg netop har redegjort for, er udarbejdet med dette mål for øje.

Ved åbningstalen i oktober vil den nye regering fremlægge et detaljeret politisk program for de kommende år. Det er store opgaver, vi skal i gang med:

Vi skal skabe ligevægt på betalingsbalancen. Vi skal fortsat sikre orden i de offentlige finanser. Vi skal skabe grundlaget for flere nye arbejdspladser. Vi skal gennemføre en omfattende indsats for at bevare vore naturværdier og genskabe et godt miljø. Vi skal fremme forskningen, og vi skal sikre, at Danmark følger med i den teknologiske udvikling. Vi skal styrke moderniseringen af den offentlige sektor og gøre den mindre bureaukratisk. Vi skal udvikle uddannelserne, så de kan stimulere det enkelte menneske og øge hendes eller hans muligheder for at udvikle sig og udfylde en plads i arbejdslivet og i samfundet.

Hvis Folketingets partier lader modsætningerne dominere, risikerer vi naturligvis at forskertse de muligheder, vi har for en god og positiv udvikling. Søger vi derimod at bøje os mod hinanden, at bygge bro mellem modsætningerne, så har vi alle muligheder for at skabe gode og konstruktive løsninger, der kan være til gavn for hele befolkningen.

Lad os i fællesskab give det samarbejdende folkestyre en chance.

Den sidste sag på dagsordenen var:

2) *Meddelelser fra formanden:*

Formanden:

Jeg kan oplyse, at det er min hensigt at sætte den af statsministeren afgivne redegørelse til